

PFU-SAK NR. 057/12

KLAGER: Gunnar Toresen
ADRESSE: Torfæus gt 40, 4009 Stavanger
TELEFON/TELEFAX:
PUBLIKASJON: Stavanger Aftenblad
PUBLISERINGSDATO: 20., 21., 30.12.2011, 07., 20.01.2012
STOFFOMRÅDE: Barnevern
GENRE: Nyhetsartikler, kommentarartikler
SØKERSTIKKORD: Bildebruk, imøtegåelsesretten, saklighet og omtanke
REGISTRERT: 15.02.2012
BEHANDLET I SEKR.: 27.02.2012
BEHANDLES I PFU: 23.04.2012
FERDIGBEHANDLET: 23.04.2012
BEHANDLINGSTID: 68 dager
KLAGEGRUPPE: Kommunal leder
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Stavanger Aftenblad hadde i perioden **desember-januar 2011/2012** en rekke oppslag knyttet til en barnevernssak i Stavanger.

Tirsdag 20. desember hadde hovedoppslaget på forsiden følgende tittel «**Kommunen finansierte ulovlig flukt**». Barnevernssjefen og en annen medarbeider i barnevernet er avbildet, og barnevernssjefen er sitert i bildeteksten:

«-Jeg vet ikke hva disse pengene gikk til. Jeg kan ikke utelukke at det er gått til korrupsjon, men jeg har aldri spurt...»

Inne i avisen er tittelen «**Barnevernet betalte for ulovlig aksjon**». I ingressen kommer det frem hva artikkelen handler om:

«I all hemmelighet brukte Stavanger kommune minst en halv million offentlige kroner på å smugle to små gutter og deres fosterforeldre ut av Tyrkia. Den kontroversielle barnesmuglingen ble organisert og finansiert med midler fra barnevernets budsjett.»

Over flere spalter skildres en historie om at to norsk-tyrkiske gutter er blitt hentet hjem fra Tyrkia sammen med sine fosterforeldre og at dette skal ha skjedd med involvering og finansiering fra barnevernet.

Ifølge avisen har barnevernet operert i det skjulte:

«Barnevernets rolle i barnesmuglingen ble forsøkt skjult ved at en ekstern advokat, Atle Helljesen, ble trukket inn for å bidra til at fosterforeldrene og guttene kunne rømme fra Tyrkia dersom de selv våget å trosse det tyrkiske utreiseforbudet.

Avisen har innhentet kommentar fra UD som blant annet sier:

«Disse opplysningene er helt ukjente for oss, og er alvorlige om de viser seg å være riktige. Representanter for barnevernet kan ikke opptre på vegne av norske utenriksmyndigheter.»

En annen artikkel samme dag har tittelen **«Kommunen kan ikke utelukke bestikkelser»**. Ingressen lyder:

«Mer enn fem år etter at flukten fant sted, bekrefter barnevernsjef Gunnar Toresen og hans daværende sjef Bjørn Tunglund at Stavanger kommune iverksatte og finansierte Tyrkia-flukten.»

Barnevernsjefen blir spurt om hva pengene er blitt brukt til, og om de kan ha gått til korrupsjon. Han uttaler at han ikke har spurt om dette, og dermed ikke kan bekrefte eller avkrefte noe. Han vil ellers ikke beklage det som er skjedd:

«Jeg har aldri vært i tvil om at det valg jeg tok, var riktig ut fra et etisk og faglig ståsted, med de forutsetninger som lå til grunn. På den bakgrunn vil jeg ikke beklage det vi gjorde sommeren 2006, sier Toresen.»

De andre involverte er heller ikke kjent med hva pengene er blitt brukt til, men bekrefter at 500 000 kroner er blitt overført til en advokat som bistod i aksjonen, til dekning av utgifter.

Kommunaldirektøren og tidligere rådmann gir også uttrykk for at de har hatt flere samtaler med barnevernsjefen om saken som oppstod og hvordan den burde blitt håndtert, men at ledelsen konkluderte med at det som hadde skjedd, var akseptabelt:

«Selv om Tunglund overfor Aftenbladet hevder han vurderte å sparke Toresen, valgte han likevel å stille seg bak barnevernsjefens beslutning.»

Barnevernsjefen vil ikke røpe hvem den hemmelige hjelperen er:

«Jeg vil bare ikke si det fordi jeg føler meg bundet av et taushetsløfte. Om denne personen sier det er greit, vil jeg kunne fortelle det, sier Toresen.»

Til saken følger et stort bilde av barnevernsjefen med bildeteksten:

«-Jeg står for det jeg har gjort, sier barnevernsjef Gunnar Toresen om sin rolle i den kontroversielle Tyrkia-saken.»

I tillegg har avisen en kommentar med tittelen **«Alt må fram»**. I innledningen skriver journalisten:

«I løpet av noen sensommerdager for drøyt fem år siden bestemte Stavanger kommune seg for å sette til side internasjonale spilleregler og tøyne grensene for hva en norsk kommune skal og bør engasjere seg i...»

Deretter stilles en rekke spørsmål om finansieringen, og om pengene kan ha blitt brukt til å bestikke tjenestemenn i Tyrkia. Disse spørsmålene mener journalisten må besvares:

«Den parten som er nærmest til å besvare disse spørsmålene er også den som har minst å tjene på å besvare dem. De private hjelperne som kommunen betalte for å hente ut barna, lever av diskresjon og vil neppe frivillig bidra til å kaste lys over bruken av en halv million skatte kroner.»

I avslutningen av kommentaren står det:

«Stavanger kommune, som i årevis har hevdet at den ikke hadde noen del i planleggingen eller finansieringen av flukten, har dermed finansiert et lovbrudd i et land Norge skal og må ha et godt og tillitsfullt forhold til. Dette er hevet over tvil.»

Av denne grunn krever journalisten en uavhengig granskning av det som er skjedd.

Onsdag 21. desember følger avisen opp med en ny artikkel, samt en kommentar med tittelen «De gode hjelperne». I kommentaren står det blant annet:

«Hva er det som får norske myndigheter, i dette tilfellet en av landets største kommuner, til å sette lover og regler helt til side for å smugle to barn ut av et alliert land, i strid med en gyldig rettskjennelse?»

Videre viser journalisten til to andre saker der personer er blitt smuglet ut av andre land, henholdsvis den såkalte Skah-saken og Brendemo Hagen-saken, og oppsummerer:

«Denne cowboy-kulturen kan gi inntrykk av en dyp, norsk mistro til at noen andre land er i stand til å gjennomføre rettslige prosesser, og at uansett hva nordmenn måtte være involvert i i utlandet, er det vår plikt å bruke alle midler for å få dem ut av klisteret. Og at aksjonene skal gjennomføres slik at de ansvarlige myndighetene kan vaske hendene sine og si at dette visste vi ikke.»

Tirsdag 27. desember er det et nytt hovedoppslag på førstesiden med tittelen «-Thoresen burde fjernes». I bildeteksten står det:

«Advokat Arnhild Skretting mener at barnevernsjef Gunnar Toresen skulle vært fratatt stillingen sin for lenge siden.»

I avisen har advokaten et nytt sitat som er brukt som tittel: «-Barnevernsjefen lyver og fører folk bak lyset». Av brødteksten går det frem at advokaten har representert de biologiske foreldrene til de to tyrkiske guttene.

I artikkelen kommer det frem noe mer av forholdene i forbindelse med omsorgsovertakelsen

fra de biologiske foreldrene til fosterforeldrene og de rettstvistene som fulgte på grunn av dette.

Avslutningsvis sier advokaten:

«Vi så uretten som skjedde, men greide ikke å gjøre noe. Vi tapte mot systemet. Vi ble hånet og latterliggjort, og vi ble anklaget for å fare med falske beskyldninger. Men jeg har alltid hatt en overordnet tanke om at rettferdighet vil skje til slutt, at sannheten vil komme fram, sier Skretting.»

En undersak samme dag har tittelen «-Skretting handlet i strid med guttenes interesser». I artikkelen uttaler barnevernsjefen seg om advokaten. Innledningsvis står det:

«Gunnar Thoresen ønsker ikke å snakke direkte med Aftenbladet. Han har derfor fått tilsendt spørsmål og enkelte av advokat Skrettings uttalelser på e-post, og som han har besvart skriftlig.»

Om påstanden om at han lyver og skulle vært avskjediget, svarer Toresen dette:

«Skretting har som alle andre rett til å ha en privat mening om barnevernet og barnevernsjefen, hun har ikke hatt en formell rolle i saken på mange år. Norske domstoler til høyesterett har gitt barnevernet medhold i barnevernsaken. Mitt syn er at hun handlet i strid med guttenes interesser da hun fremmet søksmål for tyrkisk rett. En barnevernsjef som ikke ivaretar de hun har påtatt seg ansvar for, svikter sin oppgave og bryter norsk lov.»

Videre får barnevernsjefen spørsmål som er knyttet til de faktiske forholdene i saken. Hans svar på dette blir også sitert.

Fredag 30. desember har avisen nok en kommentar med tittelen «Grunn til bekymring». Av kommentaren går det frem at staten har bedt om «**en rapport om hva som egentlig skjedde seinsommeren 2006**». Journalisten er imidlertid bekymret for de foreløpige svarene som han mener er ullent:

«Fylkesmannen har ikke bedt kommunen om å svare på noen spørsmål. Staten, representert ved fylkesmannen, har forlangt en full rapport om hva som egentlig skjedde. Staten vil vite alt. Hvem visste, hvem betalte?»

Dette er ifølge journalisten en klar instruks, etter at kommunen

«...i fem år har fortalt alt annet enn sannheten, inntil Aftenbladet satt med så mye dokumentasjon at innrømmelsene begynte å komme.»

Kommentaren gir uttrykk for at politikerne er ført bak lyset og at det er grunn til å frykte at kommunen ikke vil fortelle hele sannheten.

Lørdag 7. januar var det i tillegg til ytterligere en artikkel en ny kommentar med tittelen «**En åpenbar politisak**». Ifølge kommentaren har kommunen nå svart fylkesmannen på spørsmålene, men det er fortsatt noen spørsmål som ikke er besvart:

«Det mest sentrale ubesvarte spørsmålet er hva som skjedde med en halv million kroner (pluss moms?) som ble utbetalt for å gjennomføre den lovstridige aksjonen i Tyrkia.»

Kommentaren antyder at politiet burde starte etterforskning.

Fredag 20. januar er det nok en kommentar med tittelen **«En klok beslutning»**. Den dreier seg om at Rogaland politidistrikt har bestemt at det er inhabilt blant annet på grunn av vennskap og slektskap mellom sentrale personer i politiet og i kommunen.

«Det er rett og slett for mange sentrale politifolk involvert til at Rogaland politidistrikt ville kommet klar av en mistanke om at de tette relasjonene til aktørene i Tyrkia-saken hadde påvirkning på Stavanger-politiets beslutninger.»

Det går frem at det er levert en anmeldelse i forbindelse med Tyrkia-saken som politiet nå skal etterforske.

Kommentaren viser til at det er mye å etterforske:

«En rekke lover og regler kan være brutt i denne saken. Fosterforeldrene er straffedømt i Tyrkia for å ha trosset reiseforbudet.»

Avslutningsvis står det:

«At et uavhengig politidistrikt nå får ansvaret, er sannsynligvis en stor fordel. Både rådmannens ulne redegjørelse og den nesten øredøvende stillheten fra toneangivende politikere tyder på at man helst så at denne saken forsvant fra radaren.»

KLAGEN:

Klageren er barnevernsjefen som er omtalt i deknningen. Han mener reportasjene og kommentarene har hatt et «preg av kampanjejournalistikk».

For det første mener klageren at han under ett intervju ble fotografert kontinuerlig mens intervjuet varte og at bildene som ble valgt, ikke var representative: «...det ble valgt ut bilder som jeg oppfatter krenkende og som åpenbart hadde til hensikt å framstille meg i et uheldig lys.»

Klageren oppfattet fotograferingen som trakassering, og spør: «Synes PFU at saken er av så 'vesentlig samfunnsmessig betydning' at en slik arbeidsform og billedbruk kan forsvares?»

Videre mener klageren at begrepene som er brukt, er tendensiøse, og at ett - nemlig 'lovbrudd' - ikke er bevist.

Om kommentarene skriver klageren: «Journalist Harald Birkevold har i sin kommentarspalte inntatt rollen som aktor og bøddel på en måte som går langt ut over enhver saklig tilnærming.»

Klageren reagerer spesielt på en av artiklene, som gjenga en advokats uttalelser om ham: «Hva mener Aftenbladet med å være mikrofonstativ for en så tendensiøs påstand fra den private parts advokat på forsida?»

Avslutningsvis stiller klageren spørsmål ved redaktøransvaret, idet redaktøren fratrådte ved nyttår: «Den alminnelige oppfatning er at han i denne situasjonen hadde redusert påvirkning på avisas journalistiske linje fram mot et forventet linjeskift.»

Klageren konkluderer: «Jeg ønsker ikke å fremstå som hårsår, men mener det er nødvendig å få en avklaring på hvor grensene skal gå for hva som er akseptabel presseetisk standard.»

TILSVARSRUNDEN:

Stavanger Aftenblad avviser klagen, og viser innledningsvis til de faktiske forhold i saken som var bakgrunnen for artikkel- og kommentarserien.

Til klagepunktet om fotografering mens intervjuet pågikk, viser avisen til at klager aksepterte fotografering og båndopptak: «Ikke på noe tidspunkt under intervjuet uttrykte han at han ønsket at fotografen skulle slutte å ta bilder.»

Avisen avviser også at hensikten med bildeutvalget var å stille klageren i et uheldig lys: «Fotografen gjorde en ordinær journalistisk innsats, og bildet som ble valgt, var et bilde som illustrerer den pressede situasjonen klageren og hans etat var i på dette tidspunktet.»

Når det gjelder begrepsbruken, viser avisen til at begrepene som er brukt, «beskriver sakskomplekset på en dekkende og saklig måte.» Om ordet 'lovbrudd' som er brukt står det: «...det må minnes om at fosterforeldrene er dømt i en tyrkisk domstol for å ha trosset utreiseforbudet, og at det dermed er full dekning for å fastslå at utreisen var ulovlig.»

Videre peker avisen på at klageren ikke har vist til feil i artikler eller kommentarer. Avisen understreker at det ikke er fastslått at det har skjedd lovbrudd utover den ulovlige utreisen, men at journalisten har stilt spørsmål ved om det kan ha skjedd. Avisen viser dessuten til den praksis PFU har om en høyere takhøyde på leder- og kommentarplass. Avisen understreker: «I de påklagede kommentarene er det tatt utgangspunkt i de dokumenterte forholdene og de involverte parter er kontinuerlig kontaktet for eventuelt å imøtegå fakta, som altså ikke er bestridt.»

Avisen er enig i at uttalelsene til advokaten i den ene reportasjen utløste en rett til samtidig imøtegåelse, men påpeker at klageren ble gitt anledning til dette: «Klagers svar på kritikken ble publisert samtidig med Skrettings kritikk.»

Avisen viser også til at advokaten representerte en part i saken og at det derfor var naturlig at hun fikk slippe til.

Avslutningsvis skriver avisen at den var i sin fulle rett til å sette søkelyset på forholdet: «Artikkelserien, som for øvrig ikke er avsluttet, er åpenbart berettiget i lys av medienes alminnelige samfunnsoppdrag.» Avisen understreker at det er brukt mye tid på dialog med klageren.

Klageren aksepterer at avisen mener det er et samfunnsmessig behov for å omtale saken, men mener at måten er feil.

Klageren avviser at han var i en presset situasjon da han ble intervjuet, og mener derfor at bildene som ble valgt ikke gir et riktig inntrykk. Han gjentar også at begreper som er brukt ikke dekker det som skjedde, og fastholder at forsiden med uttalelser fra en av partenes advokat ikke var blitt forelagt ham for imøtegåelse.

Klageren oppsummerer: «... det er ikke sammenheng mellom sakens innhold og virkemiddelbruken».

Avisen hadde ikke ytterligere anførsler, og tilsvarsrunden ble avsluttet.